

Katılım Finans Muhasebe Standardı 40
Katılım Finans Pencere Modeline İlişkin
Finansal Raporlama

Katılım Finans Muhasebe Standardı 40

Katılım Finans Pencere Modeline İlişkin Finansal Raporlama

Standardın Amacı

1. Bu Standardın amacı, geleneksel finans kuruluşlarının (katılım finans pencereleri şeklinde) sunduğu katılım finans hizmetlerine ilişkin finansal raporlama hükümlerini belirlemektir.

Standardın Kapsamı

2. Bu Standart, katılım finans penceresi aracılığıyla katılım finans hizmetleri sunan tüm geleneksel finans kuruluşları için Standardı bir bütün olarak uygulamayı tercih etmeleri koşuluyla söz konusu kuruluşlara uygulanır (Bkz. 5-7’nci paragraflar).
3. Bu Standart, aşağıdakilere uygulanmaz:
 - a. Katılım finans esas ve standartları ile uyumlu varlıklara tahsis edilmiş katılım finans esas ve standartları ile uyumlu yükümlülükleri, özkaynak benzerleri ve/veya özkaynakları olmaksızın katılım finans hizmetleri sunmayı beyan eden geleneksel finansal kuruluşlarına,
 - b. Geleneksel finans kuruluşunun katılım finans penceresi oluşturmaksızın yalnızca katılım finans esas ve standartları ile uyumlu yatırım fonlarını yönettiği durumlar. Bu tür bir kuruluş, finansal raporlama amacıyla fonların her biri için KFMS 14 “Yatırım Fonları”nda yer alan hükümleri uygular ve
 - c. KFMS 34 “Sukuk Sahipleri İçin Finansal Raporlama” kapsamındaki finansal raporlama hükümlerine tabi olan özel amaçlı işletmelere (ÖAI) veya sanal Sukuk işletmelerine.

Tanımlar

4. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlamalar yapılmıştır:
 - a. Geleneksel finans kuruluşu: Bir lisansa dayalı olarak ve/veya kuruluş ana sözleşmesinde tanımlanmış amaçlarla bir bütün olarak katılım finans esas ve standartlarına uyacağına dair açık bir beyanda bulunmayan finans kuruluşudur (bankacılık, sigortacılık, sermaye piyasaları ve/veya benzeri faaliyetlerde bulunan kuruluş).
 - b. Katılım finans penceresi: Geleneksel finans kuruluşlarının sunduğu katılım finans ürün ve hizmetlerini kendi bağımsız şubeleri ve/veya bölümleri aracılığıyla sağlayan kuruluştur. Bu pencere, lisanslı bir pencere veya sanal bir pencere şeklinde olabilir ve
 - c. Katılım finans esas ve standartları: Uygun olduğu ölçüde aşağıdaki hiyerarşide tanımlanan “esas ve standartları” içerir:
 - i. Katılım finansa ilişkin esas ve standartlar,
 - ii. Düzenleyici katılım finans esas ve standartlarının gerektirdiği ölçüde, ilgili ülkelerdeki düzenleyici kurumlar tarafından yayımlanan düzenlemeler,
 - iii. Merkezi Katılım Finans Danışma Kurulu kararları (mevcutsa),
 - iv. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından

- yayımlanan, katılım finans esas ve standartlarını içeren ilgili KFMS hükümleri ve
- v. Kuruluşun danışma komitesi tarafından verilen onaylar ve alınan kararlar.

Katılım finans pencere modeline ilişkin finansal raporlama hükümleri

Katılım finans pencereleri için finansal raporlama modeli

5. Katılım finans penceresine sahip olan geleneksel bir finans kuruluşu, ilgili KFMS'lere uygun olarak katılım finans penceresine ilişkin tam bir finansal tablolar seti hazırlar.
6. 5'inci paragraf hükümlerine bakılmaksızın, düzenleyici bir hükmün bulunması durumunda geleneksel finans kuruluşu, kendi finansal tablolarıyla birlikte bu Standardın hükümlerine uygun olarak katılım finans penceresinin finansal durumunu ve finansal faaliyetlerinin sonuçlarını yansıtabilecek şekilde katılım finans penceresinin finansal tablolarını özet halinde sunabilir.
7. Farklı ülkelerdeki belirli geleneksel finans kuruluşları ayrı şube, bölüm veya pencereleri olmaksızın katılım finans hizmetleri sunmaktadır. Bu gibi durumlarda benzer katılım finans hizmetleri işlemleri grubu, bir yanda katılım finans esas ve standartları ile uyumlu varlıkları, diğer yanda ise katılım finans esas ve standartları ile uyumlu yükümlülükleri, özkaynak benzerlerini ve/veya özkaynağı oluşturur. Buna göre geleneksel finans kuruluşları, bu tür benzer işlem ve bakiye gruplarını sanal bir katılım finans penceresi niteliğinde görür ve bu Standardın hükümlerini söz konusu katılım finans pencerelerine uygular. Her halükârda bir katılım finans penceresi (sanal pencere dâhil) geleneksel faaliyetlerin muhasebe kayıtlarından ayrı bir şekilde tüm muhasebe kayıtlarını tutar.

Muhasebe politikalarının belirlenmesi ve uygulanması

8. Bir katılım finans penceresi, "Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve (Revize)"de tanımlanan muhasebe politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin hiyerarşiye¹ uygun olarak faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesi, ölçülmesi ve raporlanmasına ilişkin muhasebe politikalarını geleneksel faaliyetlerden ayrı bir şekilde belirler ve uygular.
9. Muhasebe politikalarının belirlenmesi ve uygulanması amacıyla önemlilik aşağıdaki hususlar dikkate alınarak belirlenir:
 - a. Sadece katılım finans penceresine ait nicel veriler ve
 - b. Sunulan katılım finans hizmetlerinin nitel özellikleri.

¹ Bkz. "Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve (Revize)"nin 7'nci paragrafı

Sunum ve açıklama hükümleri

10. 5'inci paragraf hükümlerine uygun olarak hazırlanan finansal tablolar setinde, KFMS 1 (Revize) "Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar" ve katılım finans penceresi için önemli kabul edilen ilgili diğer KFMS'lerde² öngörülen hükümler dikkate alınır. Aşağıdaki hususlar finansal tablolarda özellikle açıklanır:
- a. Uygulanabilir yönetim çerçevesine ilişkin açık bir beyan ve böyle bir yönetim çerçevesinin bulunmadığı durumlarda buna ilişkin kısa bir özet. Bu Standartta belirtilen hiyerarşi (Bkz. 4(c) paragrafı) göz önünde bulundurularak bu Standartta açıklananlardan farklı bir dizi katılım finans esas ve standartlarının uygulanıp uygulanmadığı da açıklanır.
 - b. Katılım finans penceresine ilişkin fon ve varlıkların geleneksel faaliyetlerle ilgili fonlarla birleştirilmesi dâhil olmak üzere katılım finans esas ve standartlarına uygun olmayan işlemlere³, bu işlemlerin dönem içerisindeki hareketlerine, söz konusu uygunsuzluğun nasıl çözüldüğüne veya çözüleceğine dair açıklama.
 - c. Sermaye, ödeme gücü ve birikmiş zararlara ilişkin bir açığın katılım finans penceresi tarafından nasıl kapatılacağına dair açıklama.
 - d. Katılım finans penceresinin parçası olan şube sayısı ve bu tür hizmetleri sunan diğer araç ve araçların sayısı.
 - e. Özellikle sermaye yeterliliği ve ödeme gücü vb. ile ilgili hükümler dâhil olmak üzere, katılım finans penceresinin karşılaştığı önemli riskler hakkında açıklama.
 - f. Sözleşmenin ilgili niteliği ile birlikte katılım finans penceresi tarafından (veya katılım finans penceresine) geleneksel faaliyetlere (veya bu faaliyetlerden) yönelik sunulan ve birbirileri arasında ortaklaşa paylaşılan her türlü teminat, taahhüt, rehin ve masraf ya da parasal olmayan her türlü finansal destek.
 - g. Farklı katılım finans modelleri kapsamında geleneksel faaliyetlerle (veya bunlardan) ilgili alacaklar, borçlar, yatırılan paralar ve/veya yatırımlar ve bunların dönem içerisindeki hareketleri ile bunların getirileri ve bu tür işlemlerin vade profili [Açıklama: Geleneksel bir kuruluş ile muadili katılım finans kuruluşu arasında katılım finans esas ve standartlarına uygun bir işlem olmaksızın yapılan her türlü fon transferinin fiyatlandırması⁴ türev işlem kabul edilir ve finansal tablolardan çıkarılır] ve
 - h. Önemli harcama ve giderlerin niteliği ve bunların dağıtım dayanağı (örneğin; yönetim anlaşması, hizmet sözleşmesi veya gider paylaşım anlaşması) ile birlikte katılım finans penceresi ile geleneksel faaliyetler arasında paylaşılan gider ve harcamaların tutarı.

² Farklı kuruluşlar için geçerli olan KFMS'ler ve diğer ilgili KFMS'ler veya bunların yerini alan Standartlar

³ Bkz. KFMS 1 (Revize) "Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar"ın 80-84'üncü paragrafları

⁴ Bankalarda ve benzeri finans kuruluşlarında yaygın olarak kullanılan fon transferi fiyatlandırması genel anlamda ek finansman ve borçların (katılım finans kuruluşları söz konusu olduğunda özkaynak benzeri dâhil) fiyatlarını ve finans kuruluşu içerisindeki çeşitli gelir merkezlerinin (örneğin; kurumsal ya da şube bazında) kâr ve/veya zarara katkısını belirlemek için kullanılan kurum içi dağıtım ve ölçüm mekanizmasıdır. Finans kuruluşunun finansal tablolarının hazırlanması amacıyla kurum içi bir unsur olmaktan çıkartılır.

Özet finansal bilgilerin sunumu

11. Bir katılım finans penceresi, 6'ncı paragraf hükümleri uyarınca hazırlanmış bir dizi özet finansal tablolar sunabilir. Özet finansal tablolar ilgili KFMS'lere uygun olarak hazırlanır ve bu tablolar 9'uncu paragraf hükümlerine göre nispi önemliliği dikkate alarak asgari açıklamaları sağlayan temel finansal tabloları ve seçili dipnotları içerir. 10'uncu paragraf (uygun olduğu ölçüde) hükümlerine ek olarak aşağıdaki hükümler de dikkate alınır:
- a. Katılım finans penceresine ilişkin finansal tablolar bu Standarda tamamıyla uyulduğunu teyit eden açık bir beyan içerir,
 - b. Katılım finans hizmetleri sunma lisansı da dâhil olmak üzere, katılım finans penceresinin yasal ve düzenleyici statüsü açıklanır,
 - c. Katılım finans penceresiyle ilgili katılım finans esas ve standartlarına uygun olmayan gelir veya giderler açıklanır ve bu tür gelirlerin nasıl ayrıştırılacağı ve elden çıkarılacağı açıklanır,
 - d. KFMS 1 (Revize) "Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar"ın hükümleri doğrultusunda sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları açıklanır⁵,
 - e. Geleneksel finans kuruluşunun genel muhasebe politikalarından farklı olması veya katılım finans penceresine özgü olması durumlarında, katılım finans penceresinin finansal tablolarının hazırlanması ve sunulmasında kullanılan önemli muhasebe politikaları açıklanır,
 - f. Danışma komitesi üyeleriyle ilgili olanlar da dâhil olmak üzere, katılım finans penceresine özgü önemli ilişkili taraf işlemleri ve bunlara ilişkin bakiyeler açıklanır ve
 - g. KFMS 39 "Zekâta İlişkin Finansal Raporlama" hükümlerine uygun olarak özkaynak benzerleri ve ilgili diğer paydaşlara uygulanan Zekât açıklanır.

Yürürlük tarihi

12. Bu Standart, 1 Ocak 2024 veya sonrasında başlayan hesap dönemleri için geleneksel finans kuruluşlarının katılım finans pencerelerine ilişkin finans tablolarına uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

Diğer Standartlarda yapılan değişiklikler

13. Bu Standart, KFMS 18 "Geleneksel Finans Kuruluşları Tarafından Sunulan Katılım Finans Hizmetleri" Standardının yerini alır.

⁵ Bkz. KFMS 1 (Revize) "Finansal Tablolarda Genel Sunum ve Açıklamalar" 60-62'nci paragrafları